DOMSTOLENS DOM (Sjette Afdeling)
25. februar 1999 *

I sag C-349/96,

angående en anmodning, som House of Lords (Det Forenede Kongerige) i medfør af EF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

Card Protection Plan Ltd (CPP)

mod

Commissioners of Customs & Excise,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artikel 2, stk. 1, og artikel 13, punkt B, litra a), i Rådets sjette direktiv 77/388/EØF af 17. maj 1977 om harmonisering af medlemsstaternes lovgivning om omsætningsafgifter — Det fælles merværdiafgiftssystem: ensartet beregningsgrundlag (EFT L 145, s. 1),

har

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, P. J. G. Kapteyn, og dommerne G. Hirsch (refererende dommer), G. F. Mancini, H. Ragnemalm og R. Schintgen,

* Processprog: engelsk.

generaladvokat: N. Fennelly,
justitssekretær: ekspeditionssekretær H. A. Rühl,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— Card Protection Plan Ltd (CPP) ved Roderick Cordara, QC, og barrister Perdita Cargill-Thompson for solicitor Clare Mainprice

— Det Forenede Kongeriges regering ved Assistant Treasury Solicitor John E. Collins, som befuldmægtiget, bistået af barristers Stephen Richards og Christopher Vajda

— den tyske regering ved afdelingschef Ernst Röder, Forbundsøkonomiministeriet, som befuldmægtiget

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved Richard Lyal og Enrico Traversa, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtigede,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der i retsmødet den 24. marts 1998 er afgivet mundtlige indlæg af Card Protection Plan Ltd (CPP) ved Clare Mainprice og Roderick Cordara, af Det Forenede Kongeriges regering ved John E. Collins og Nicholas Paines, QC, og af Kommissionen ved Richard Lyal,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 11. juni 1998,

afsagt følgende

Dom

1 Ved kendelse af 15. oktober 1996, indgået til Domstolen den 21. oktober 1996, har House of Lords i medfør af EF-traktatens artikel 177 forelagt Domstolen fire præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af artikel 2, stk. 1, og artikel 13, punkt B, litra a), i Rådets sjette direktiv 77/388/EØF af 17. maj 1977 om harmonisering af medlemsstaternes lovgivning om omsætningsafgifter — Det fælles merværdiafgiftssystem: ensartet beregningsgrundlag (EFT L 145, s. 1, herefter »sjette direktiv«).

2 Spørgsmålene er blevet rejst under en sag mellem Card Protection Plan Ltd (herefter »CPP«) og Commissioners of Customs & Excise (herefter »Commissioners«), der i Det Forenede Kongerige varetager opkrævning af moms, vedrørende anvendelsen af en momsfritagelsesbestemmelse i section 17 og schedule 6, group 2, i Value Added Tax Act 1983 (momslov, herefter »VAT Act 1983«).

Nationale bestemmelser

3 Dengang de begivenheder, der har givet anledning til hovedsagen, udspillede sig, var i henhold til section 17 og schedule 6, group 2, i VAT Act 1983 følgende transaktioner fritaget for moms:

»1. Forsikrings- og genforsikringstransaktioner, som udføres af personer, der i henhold til section 2 i Insurance Companies Act 1982 har tilladelse til at udøve forsikringsvirksomhed.

2. ...

3. Formidling af forsikrings- og genforsikringstransaktioner som nævnt i nr. 1 og 2.

4. Behandling af forsikringskrav, som udføres af forsikringsmæglere og -formidlere og personer, der har tilladelse til at udføre forsikringsvirksomhed som omhandlet i nr. 1«.

Fællesskabsbestemmelser

4 Det bestemmes i sjette direktivs artikel 2:

»Merværdiafgift pålægges:

1. Levering af goder og tjenesteydelser, som mod vederlag foretages i indlandet af en afgiftspligtig person, der optræder i denne egenskab.

...«

Sjette direktivs artikel 13, der omhandler afgiftsfritagelser i indlandet, indeholder følgende bestemmelser:

»...

B. *Andre fritagelser*

Med forbehold af andre fællesskabsbestemmelser fritager medlemsstaterne på betingelser, som de fastsætter for at sikre en korrekt og enkel anvendelse af nedennævnte fritagelser, og med henblik på at forhindre enhver mulig form for svig, unddragelse og misbrug:

a) forsikrings- og genforsikringstransaktioner, herunder sådanne tjenesteydelser i forbindelse med disse transaktioner, som udføres af forsikringsmæglere og -formidlere

...«.

5 Bilaget til Rådets første direktiv 73/239/EØF af 24. juli 1973 om samordning af de administrativt eller ved lov fastsatte bestemmelser om adgang til og udøvelse af direkte forsikringsvirksomhed bortset fra livsforsikring (EFT L 228, s. 3), som affattet ved Rådets direktiv 84/641/EØF af 10. december 1984 (EFT L 339, s. 21), indeholder følgende bestemmelse:

»A. Klassifikation af risici ved hjælp af forsikringsklasser

...

18. *Assistance*

Assistance til personer, der kommer i vanskeligheder under befordring eller under fravær fra bopælen eller det faste opholdssted.«

6 Rådets direktiv 77/92/EØF af 13. december 1976 om foranstaltninger med henblik på at lette den faktiske udøvelse af etableringsfriheden og den frie udveksling af tjenesteydelser inden for virksomhed som forsikringsagent eller forsikringsmægler (ex gruppe 630 CITI), herunder navnlig overgangsforanstaltninger for disse former for virksomhed (EFT 1977 L 26, s. 14), fastlægger i artikel 2 de former for virksomhed som forsikringsagent eller forsikringsmægler, som dette direktiv finder anvendelse på.

Tvisten i hovedsagen

7 CPP tilbyder mod vederlag kreditkortkunder en ordning, der har til formål at begrænse det økonomiske tab og de ulemper, som kunderne udsættes for, såfremt deres kreditkort eller visse andre genstande, som f.eks. bilnøgler, pas eller forsikringspolicer, stjæles eller bortkommer.

8 CPP har ved tegning af en forsikring hos et forsikringsselskab opnået en *en bloc*-dækning, for så vidt angår kortbeskyttelsesordningens regler om erstatning til kortkunder, hvis kreditkort er blevet stjålet eller er bortkommet. Forsikringspolicen er blevet udformet af en af CPP valgt forsikringsmægler. Dengang de begivenheder, der har givet anledning til hovedsagen, udspillede sig, var forsikringen tegnet hos Continental Assurance Company of London (herefter »Continental«). I forsikringspolicen angives som forsikrede CPP's kunder. Når en kortindehaver bliver kunde hos CPP, optages hans navn på listen over de forsikrede, som denne police dækker. CPP betaler forskudsvis præmier til forsikringsselskabet i begyn-

delsen af det år, for hvilket policen er tegnet. Alle nødvendige tilpasninger sker ved årets udgang på grundlag af antallet af kunder, som har tilsluttet sig eller forladt ordningen i denne periode.

9 De ydelser, som CPP tilbyder, og som svarer til forsikringsdækningen, der er beskrevet i Continental's policetillæg, kan sammenfattes således:

— En ydelse i tilfælde af uretmæssig brug af kort (det forsikrede beløb andrager i de første 24 timer, efter at bortkomsten eller tyveriet er opdaget, 750 GBP for hver forsikringsbegivenhed; dækningen er ubegrænset, efter at bortkomsten eller tyveriet er meddelt til CPP).

— En ydelse til dækning af kortindehaverens udgifter ved at genfinde bortkommet bagage, tasker eller ejendele, når disse er forsynet med de af CPP udstedte mærkesedler (det forsikrede beløb andrager 25 GBP for hver forsikringsbegivenhed).

— En ydelse til dækning af udgifter ved at opgøre forsikringskrav og ved at yde politiet bistand vedrørende værdifulde ejendele og/eller vigtige dokumenter, hvis løbenumre er registreret hos CPP (også her med en forsikringssum på 25 GBP for hver forsikringsbegivenhed).

— Ydelse gennem forsikringsselskabets repræsentanter af 24 timers telefonvagt med rådgivning om lægebistand, herunder foranstaltning af lægebesøg i udlandet.

— Ydelse af kontant forskud til dækning af akutte behov ved bortkomst af kort, med maksimalt 25 GBP for hver forsikringsbegivenhed, hvilket beløb skal tilbagebetales inden 14 dage.

— Ydelse til fremskaffelse af en flybillet fra et hvilket som helst sted i verden til kortindehaverens hjemsted i tilfælde af bortkomst af kort (ydelsen er på maximal 1 500 GBP for hver forsikringsbegivenhed, og dette beløb skal tilbagebetales inden 14 dage).

10 Ordningen omfatter endvidere en række andre ydelser, herunder navnlig:

— CPP's føring af et edb-register over kundens kreditkort

— rådighed over telefonforbindelse i 24 timer med henblik på meddelelse af tab af kort, således at det bliver muligt at foretage det fornødne for at videregive oplysningerne til kreditkortudstederne, og levering af selvklæbende mærkater med angivelse af de hertil fornødne telefonnumre

— ydelse af bistand i tilfælde af bortkomst med henblik på fremskaffelse af erstatningskort

— ydelse af bistand ved adresseændringer med henblik på underretning til de kortudstedende selskaber

— levering af fortrykte etiketter til nøgler med henblik på identificering ved bortkomst

— levering til kunden af årlig kontrolopgørelse

— levering af et sundhedskort med henblik på registrering af personlige helbredsoplysninger

— angivelse af rabatter ved leje af biler.

11 Fra 1983 havde Commissioners anset CPP's ydelser for at være fritaget for moms, men i 1990 opkrævede de med den almindelige momssats moms af en transaktion vedrørende levering fra CPP til en kunde af selskabets tjenesteydelser i en tre-årig periode mod et årligt gebyr på 16 GBP. Som begrundelse for denne afgørelse anførtes to hovedgrunde, nemlig dels at ordningen omfattede en »flerhed af tjenesteydelser«, som alle var afgiftspligtige, hvori hovedelementerne var, at CPP førte et register over kortnumre og gav meddelelse om bortkomst af kort med henblik på, at kunderne undgik yderligere krav som følge af ubeføjet brug, dels at der ikke var noget direkte kontraktforhold mellem forsikringsselskabet og CPP's kunder, hvorved der skabtes et særligt retsforhold i forbindelse med forsikringspolicen, således at der ikke blev tale om en forsikringsydelse til kunden.

12 CPP anfægtede denne afgørelse og gjorde gældende, at der var et sådant direkte kontraktforhold, og at leveringen fuldt ud eller i det væsentlige skulle være fritaget for moms. Selskabet anlagde derefter sag ved VAT and Duties Tribunal, London, der imidlertid ikke tog dets påstande til følge. High Court tog senere delvis CPP's påstande til følge i den af selskabet iværksatte ankesag, men den 23. november 1993 forkastede Court of Appeal fuldstændig CPP's påstande og fastslog, at ordningen udgjorde en aftale om levering af »en kortregistreringsydelse«, og at forsikringselementet kun var sekundært i forhold til denne kortregistreringsydelse. CPP

ankede sagen til House of Lords, der udsatte sagen og anmodede Domstolen om en præjudiciel afgørelse af følgende fire spørgsmål:

»1) Hvad er efter bestemmelserne i sjette momsdirektiv, navnlig artikel 2, stk. 1, afgørende for, om en transaktion i forhold til momsreglerne består af en enkelt sammensat levering eller af to eller flere uafhængige leveringer?

2) Udgør en virksomheds levering af en tjenesteydelse eller flere tjenesteydelser af den type, Card Protection Plan Ltd (CPP) leverer i henhold til selskabets kortbeskyttelsesordning, i forhold til momsreglerne en enkelt sammensat levering eller to eller flere uafhængige leveringer? Er der særlige omstændigheder i denne sag, f.eks. kundens betaling af en samlet pris og Continental Assurance Company of London's såvel som CPP's rolle, som har betydning for besvarelsen af spørgsmålet?

3) Udgør en sådan levering eller sådanne leveringer eller omfatter de 'forsikrings(transaktioner) ... herunder sådanne tjenesteydelser i forbindelse med disse transaktioner, som udføres af forsikrings(formidlere)' i den betydning, hvori disse udtryk anvendes i sjette momsdirektivs artikel 13, punkt B, litra a)? I forbindelse med besvarelsen af dette spørgsmål ønskes nærmere bestemt oplyst,

   a) om udtrykket 'forsikring' i sjette momsdirektivs artikel 13, punkt B, litra a), omfatter de forsikringsklasser, navnlig 'assistance', som er anført i bilaget til Rådets direktiv 73/239/EØF (Rådets første direktiv om anden forsikring end livsforsikring), som ændret ved Rådets direktiv 84/641/EØF?

   b) om udtrykket 'tjenesteydelser i forbindelse med disse transaktioner, som udføres af forsikrings(formidlere)' i sjette momsdirektivs artikel 13, punkt B, litra a), udgør eller omfatter de former for virksomhed, som omhandles i artikel 2 i Rådets direktiv 77/92/EØF?

4) Er det foreneligt med sjette momsdirektivs artikel 13, punkt B, litra a), at en medlemsstat begrænser omfanget af fritagelsen for 'forsikrings(transaktioner)' til kun at omfatte leveringer foretaget af personer, som i henhold til lovgivningen i den pågældende medlemsstat har tilladelse til at udøve forsikringsvirksomhed?«

Det tredje spørgsmål

13 Med det tredje spørgsmål, som skal gennemgås først, spørger den nationale ret nærmere bestemt, om sjette direktivs artikel 13, punkt B, litra a), skal fortolkes således, at tjenesteydelser af den art, som er beskrevet i den ordning, som CPP tilbyder sine kunder, udgør forsikringstransaktioner eller tjenesteydelser i forbindelse med disse transaktioner, som udføres af en forsikringsformidler.

14 CPP har gjort gældende, at den ydelse, som kunden modtager i henhold til ordningen, i enhver henseende hører med til en forsikringstransaktion som omhandlet i sjette direktivs artikel 13, punkt B, litra a). Den tyske regering, Det Forenede Kongeriges regering og Kommissionen har erkendt, at ordningen i alt fald omfatter elementer, der har karakter af forsikringsydelser. Det Forenede Kongeriges regering har anført, at det tilkommer den nationale ret at afgøre, om CPP handler som forsikringsformidler. Ifølge Kommissionen er det imidlertid klart, at selskabets sædvanlige virksomhed ikke har samme karakter som en forsikringsformidlers virksomhed i snæver eller teknisk forstand.

15 Det bemærkes indledningsvis, at ifølge fast retspraksis er fritagelserne i henhold til sjette direktivs artikel 13 selvstændige fællesskabsretlige begreber, hvormed det skal undgås, at momsbestemmelserne anvendes forskelligt fra medlemsstat til medlemsstat (jf. dom af 15.7.1989, sag 348/87, Stichting Uitvoering Financiële Acties, Sml. s. 1737, præmis 11).

16 Sjette direktiv definerer hverken begrebet »forsikringstransaktioner« eller begrebet »forsikringsformidlere«, som begge er anvendt i direktivets artikel 13, punkt B, litra a).

17 Det bemærkes for det første vedrørende fortolkningen af begrebet »forsikringstransaktioner«, at direktiv 73/239 heller ikke indeholder nogen definition af begrebet forsikring. Som generaladvokaten har anført i punkt 34 i forslaget til afgørelse, er en forsikringstransaktion efter almindelig opfattelse kendetegnet ved, at forsikringsgiveren påtager sig mod betaling af en præmie og i tilfælde af forsikringsbegivenhedens indtræden til den forsikrede at betale den ydelse, der er blevet aftalt ved kontraktens indgåelse.

18 Det er ikke nødvendigt, at den ydelse, som forsikringsgiveren har påtaget sig at præstere i tilfælde af forsikringsbegivenhedens indtræden, består i betaling af et pengebeløb, idet der også kan være tale om assistancevirksomhed enten i form af penge- eller naturalydelser som dem, der er nævnt i bilaget til direktiv 73/239, som affattet ved direktiv 84/641. Der er nemlig intet, der kan begrunde, at udtrykket »forsikring« fortolkes forskelligt, alt efter om det er indeholdt i direktivet om forsikring eller i sjette direktiv.

19 Det er endvidere ubestridt, at udtrykket »forsikringstransaktioner« i artikel 13, punkt B, litra a), i alt fald omfatter den situation, hvor transaktionen gennemføres netop af den forsikringsgiver, som har påtaget sig at dække den forsikrede risiko. Som Det Forenede Kongeriges regering med føje har anført, tilkommer det den nationale ret at afgøre, om CPP selv har påtaget sig forpligtelser som forsikringsgiver.

20 Det må imidlertid fastslås, at CPP anerkender, at selskabet blot har lovet kunderne at foretage sig det nødvendige for, at de skulle opnå forsikring hos en tredjemand, og ikke selv har forpligtet sig til at præstere forsikringsdækningen. Kommissionen har i denne forbindelse anført, at CPP er i besiddelse af en kollektiv police, der omfatter selskabets kunder.

21 Herefter må det fastslås, at CPP har tegnet en kollektiv forsikring med sine kunder som forsikrede. Dem yder det formedelst vederlag på egne vegne og for egen regning og fuldt ud, for så vidt som der er tale om de i Continental's police omhandlede tjenesteydelser, forsikringsdækning gennem en forsikringsgiver. Hvad angår momsen, præsteres de gensidige ydelser således dels mellem Continental og CPP, dels mellem CPP og dette selskabs kunder, idet den omstændighed, at Continental efter den med CPP indgåede aftale direkte giver CPP's kunder forsikringsdækning er uden betydning i denne henseende.

22 Det bemærkes, at en sådan tjenesteydelse fra CPP's side udgør en forsikringstransaktion som omhandlet i artikel 13, punkt B, litra a). De fritagelser, som er fastsat i sjette direktivs artikel 13, skal ganske vist fortolkes indskrænkende (jf. Stichting Uitvoering Financiële Acties-dommen, præmis 13). Udtrykket »forsikringstransaktioner« er imidlertid principielt vidt nok til at omfatte præstering af forsikringsdækning gennem en momspligtig person, der ikke selv er forsikringsgiver, men som i forbindelse med en kollektiv forsikring til sine kunder præsterer en sådan dækning ved at benytte ydelser fra en forsikringsgiver, som har påtaget sig at dække den forsikrede risiko.

23 Denne fortolkning støttes af formålet med sjette direktiv, hvorefter forsikringstransaktioner er momsfritaget, mens medlemsstaterne ifølge direktivets artikel 33 kan opretholde eller indføre en afgift på forsikringskontrakter. Såfremt udtrykket »forsikringstransaktioner« kun gælder transaktioner, der udføres af forsikringsgiverne selv, kan den endelige forbruger komme til at betale ikke blot sidstnævnte afgift, men, for så vidt som der er tale om en kollektiv forsikring, også moms. Dette ville være i strid med formålet med fritagelsen ifølge artikel 13, punkt B, litra a).

24 På baggrund af det anførte er det ufornødent at undersøge spørgsmålet, om CPP har udøvet virksomhed som forsikringsformidler som omhandlet i sjette direktivs artikel 13, punkt B, litra a).

25 Det tredje spørgsmål skal derfor besvares med, at sjette direktivs artikel 13, punkt B, litra a), skal fortolkes således, at en afgiftspligtig person, som ikke er forsikringsgiver, og som i forbindelse med en kollektiv forsikring med ham som forsikringstager til sine kunder som forsikrede tilvejebringer en forsikringsdækning ved at benytte en forsikringsgiver, som påtager sig den dækkede risiko, udfører en forsikringstransaktion som omhandlet i denne bestemmelse. Udtrykket »forsikring« i denne bestemmelse omfatter assistancevirksomhed af den art, der er omhandlet i bilaget til direktiv 73/239, som affattet ved direktiv 84/641.

Det første og det andet spørgsmål

26 Med de to første spørgsmål, som skal behandles under ét, spørger den nationale ret nærmere bestemt om, hvad der, for så vidt angår en ordning som den CPP tilbyder sine kunder, er afgørende for, om en transaktion, der består af flere ydelser, skal anses for en enkelt levering eller for to eller flere uafhængige leveringer, der må vurderes hver for sig.

27 Det bemærkes indledningsvis, at spørgsmålet vedrørende en transaktions omfang for så vidt angår momsen har en særlig betydning, såvel når det gælder bestemmelsen af det sted, hvor tjenesteydelser leveres, som ved afgørelsen af, hvilken momssats der skal anvendes, eller, som det her er tilfældet, når det gælder sjette direktivs bestemmelser om fritagelse. Det skal desuden nævnes, at det som følge af de kommercielle transaktioners forskellighed er umuligt at give et udtømmende svar på, hvorledes problemet skal løses i hvert enkelt tilfælde.

28 Når en transaktion — som fastslået af Domstolen i dom af 2. maj 1996 (sag C-231/94, Fåborg-Gelting Linien, Sml. I, s. 2395, præmis 12, 13 og 14) i forbindelse med bestemmelsen af restaurationsvirksomhed — består af en gruppe omstændigheder og handlinger, skal der først og fremmest tages hensyn til samtlige omstændigheder ved den pågældende transaktion.

29 Når henses til de to omstændigheder dels, at det følger af sjette direktivs artikel 2, stk. 1, at hver levering af tjenesteydelser sædvanligvis skal anses for en uafhængig og selvstændig levering, dels at leveringen af en ydelse, der i økonomisk henseende er en enkelt ydelse, ikke kunstigt må opdeles for ikke at ændre momssystemets sammenhæng, må det undersøges, hvad der særligt karakteriserer den pågældende transaktion, og herigennem afgøres, om den afgiftspligtige person til forbrugeren, forstået som en gennemsnitsforbruger, leverer flere uafhængige hovedydelser eller en enkelt ydelse.

30 Det bemærkes, at der er tale om en enkelt ydelse, navnlig i den foreliggende sag, hvor et eller flere elementer skal anses for at udgøre hovedleveringen, mens omvendt et eller nogle elementer skal anses for sekundære ydelser, der er afgiftsmæssigt stillet som hovedydelsen. En ydelse skal anses for sekundær i forhold til en hovedydelse, når den ikke for kunderne udgør et mål i sig selv, men et middel til at udnytte tjenesteyderens hovedydelse på de bedst mulige betingelser (dom af 22.10.1998, forenede sager C-308/96 og C-94/97, Madgett og Baldwin, Sml. I, s. 6229, præmis 24).

31 Under disse omstændigheder har det ikke afgørende betydning, at der kun faktureres en enkelt pris. Ganske vist kan en tjenesteyders levering til en samlet pris til kunderne af en ydelse, der består af flere elementer, tale for, at der foreligger en enkelt ydelse. Men såfremt omstændigheder som de i præmis 7-10 i denne dom beskrevne viste, at kunderne — uagtet enhedsprisen — ønskede at erhverve to særskilte ydelser, nemlig en forsikringsydelse og en kortregistreringsydelse, måtte den del af enhedsprisen, der var prisen for forsikringsydelsen, der under alle omstændigheder var momsfritaget, udskilles. I denne forbindelse skal den enkleste beregnings- eller ansættelsesmetode vælges (jf. i denne retning Madgett og Baldwin-dommen, præmis 45 og 46).

32 De to første spørgsmål skal derfor besvares med, at det tilkommer den forelæggende ret på baggrund af de anførte fortolkningsoplysninger at afgøre, om trans-

aktioner som dem, CPP har udført, efter momsreglerne skal anses for at udgøre to selvstændige ydelser, nemlig en forsikringsydelse, der er momsfritaget, samt en afgiftspligtig kortregistreringsydelse, eller om den ene af disse to ydelser udgør en hovedydelse, i forhold til hvilken den anden er sekundær, således at den afgiftsmæssigt ligestilles med hovedydelsen.

Det fjerde spørgsmål

33 Såfremt den nationale ret skulle nå til det resultat, at CPP må antages at have virket som forsikringsgiver og påtaget sig at dække den forsikrede risiko og således drevet virksomhed, der efter national ret er ulovlig, bemærkes det, at sjette direktiv bygger på princippet om afgiftsneutralitet. På momsområdet er dette princip, som Domstolen tidligere har fastslået — når bortses fra tilfælde, der ikke her har relevans — til hinder for en forskellig behandling af lovlige og ulovlige transaktioner (jf. dom af 11.6.1998, sag C-283/95, Sml. I, s. 3369, præmis 22).

34 Det Forenede Kongeriges regering har imidlertid gjort gældende, at begrænsningen af fritagelsen til kun at gælde transaktioner, der udføres af godkendte forsikringsgivere, var begrundet på baggrund af første afsnit i artikel 13, punkt B, i sjette direktiv.

35 Det bemærkes, at denne bestemmelse i overensstemmelse med princippet om afgiftsneutralitet ikke, når det gælder fritagelse af de deri omhandlede forsikrings transaktioner, sondrer mellem lovlige transaktioner og transaktioner, der ifølge national ret anses for ulovlige. Disse to slags transaktioner skal derfor behandles på samme måde.

36 Det fjerde spørgsmål skal derfor besvares med, at sjette direktivs artikel 13, punkt B, litra a), skal fortolkes således, at en medlemsstat ikke kan begrænse omfanget af fritagelsen af forsikringstransaktioner således, at den kun finder anvendelse på ydelser, der leveres af personer, der i henhold til national ret har tilladelse til at virke som forsikringsgivere.

Sagens omkostninger

37 De udgifter, der er afholdt af Det Forenede Kongeriges regering og af den tyske regering samt af Kommissionen, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling)

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt af House of Lords ved kendelse af 15. oktober 1996, for ret:

1) Artikel 13, punkt B, litra a), i Rådets sjette direktiv 77/388/EØF af 17. maj 1977 om harmonisering af medlemsstaternes lovgivning om omsætningsafgifter — Det fælles merværdiafgiftssystem: ensartet beregningsgrundlag skal fortolkes således, at en afgiftspligtig person, som ikke er forsikringsgiver, og

som i forbindelse med en kollektiv forsikring med ham som forsikringstager til sine kunder som forsikrede tilvejebringer en forsikringsdækning ved at benytte en forsikringsgiver, som påtager sig den dækkede risiko, udfører en forsikringstransaktion som omhandlet i denne bestemmelse. Udtrykket »forsikring« i denne bestemmelse omfatter også assistancevirksomhed af den art, der er omhandlet i bilaget til Rådets direktiv 73/239/EØF af 24. juli 1973 om samordning af de administrativt eller ved lov fastsatte bestemmelser om adgang til og udøvelse af direkte forsikringsvirksomhed bortset fra livsforsikring, som affattet ved Rådets direktiv 84/641/EØF af 10. december 1984.

2) Det tilkommer den forelæggende ret på baggrund af de anførte fortolkningsoplysninger at afgøre, om transaktioner som dem, der er beskrevet ovenfor i punkt 1, efter momsreglerne skal anses for at udgøre to selvstændige ydelser, nemlig en forsikringsydelse, der er momsfritaget, samt en afgiftspligtig kortregistreringsydelse, eller om den ene af disse to ydelser udgør en hovedydelse, i forhold til hvilken den anden er sekundær, således at den afgiftsmæssigt ligestilles med hovedydelsen.

3) Artikel 13, punkt B, litra a), i sjette direktiv 77/388 skal fortolkes således, at en medlemsstat ikke kan begrænse omfanget af fritagelsen af forsikringstransaktioner således, at den kun finder anvendelse på ydelser, der leveres af personer, der i henhold til national ret har tilladelse til at virke som forsikringsgivere.

Kapteyn Hirsch Mancini

Ragnemalm Schintgen

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 25. februar 1999.

R. Grass P. J. G. Kapteyn

Justitssekretær Formand for Sjette Afdeling